

במדבר פרק כב

(כ) וַיִּבֹא אֱלֹהִים אֶל בָּלְעָם לֵאמֹר לֹא אִם לִקְרֹא לְךָ בָּאוּ הָאֲנָשִׁים קוֹם לְךָ אִתָּם וְאָרְךָ אֶת הַדְּבָר אֲשֶׁר אֲדַבֵּר אֵלֶיךָ אֲתוֹ תַעֲשֶׂה: (כא) וַיִּקָּם בָּלְעָם בִּבְקֹר וַיַּחֲבֹשׂ אֶת אֲתָנּוֹ וַיִּלְךָ עִם שָׂרֵי מוֹאָב: (כב) וַיַּחֲרֹךְ אֶת אֱלֹהִים כִּי הוֹלֵךְ הוּא וַיִּתְיַצֵּב מִלֶּאֶר ה' בְּדֶרֶךְ לְשֹׁטֵן לוֹ וְהוּא רֹכֵב עַל אֲתָנּוֹ וְשָׁנֵי נַעֲרָיו עִמוֹ: (כג) וַתֵּרָא הָאֲתָנוֹן אֶת מִלְאָךְ ה' נֹצֵב בְּדֶרֶךְ וְחָרְבוּ שְׁלוֹפָה בְּיָדוֹ וַתֵּט אֲתָנוֹן מִן הַדֶּרֶךְ וַתִּלְךָ בְּשָׂדֵה וַיִּרְבֵּעַ בָּלְעָם אֶת הָאֲתָנוֹן לְהִטָּתֵהּ הַדֶּרֶךְ: (כד) וַיַּעֲמֵד מִלְאָךְ ה' בְּמִשְׁעוֹל הַכְּרָמִים גִּדְר מִזֶּה וְגִדְר מִזֶּה: (כה) וַתֵּרָא הָאֲתָנוֹן אֶת מִלְאָךְ ה' וַתִּלְחֹץ אֶל הַקִּיר וַתִּלְחֹץ אֶת רִגְל בָּלְעָם אֶל הַקִּיר וַיִּסָּף לְהַכְתֶּה: (כו) וַיִּוָּסֵף מִלְאָךְ ה' עֲבוּר וַיַּעֲמֵד בְּמִקוֹם צָר אֲשֶׁר אִין דֶּרֶךְ לְנִטוֹת יָמִין וּשְׂמֹאלוֹ: (כז) וַתֵּרָא הָאֲתָנוֹן אֶת מִלְאָךְ ה' וַתִּרְבֹּץ תַּחַת בָּלְעָם וַיַּחֲרֹךְ אֶת הָאֲתָנוֹן בְּמִקְל: (כח) וַיִּפְתַּח ה' אֶת פִּי הָאֲתָנוֹן וַתֹּאמֶר לְבָלְעָם מַה עֲשִׂיתִי לְךָ כִּי הִפִּיתִנִי זֶה שְׁלֹשׁ רְגָלִים: (כט) וַיֹּאמֶר בָּלְעָם לְאֲתָנוֹן כִּי הִתְעַלְלָתָּ בִּי לוֹ יֵשׁ חָרֵב בְּיָדִי כִּי עַתָּה הִרְגִיתִי: (ל) וַתֹּאמֶר הָאֲתָנוֹן אֶל בָּלְעָם הֲלוֹא אָנֹכִי אֲתָנָה אֲשֶׁר רֹכַבְתָּ עָלַי מֵעוֹדָה עַד הַיּוֹם הַזֶּה הֲהִסְכַּנְתָּ לַעֲשׂוֹת לְךָ כֹּה וַיֹּאמֶר לֹא:

(לא) וַיִּגַּל ה' אֶת עֵינֵי בָלְעָם וַיֵּרָא אֶת מִלְאָךְ ה' נֹצֵב בְּדֶרֶךְ וְחָרְבוּ שְׁלֹפָה בְּיָדוֹ וַיִּקְדוּ וַיִּשְׁתַּחֲוּ לְאִפְיוֹ: (לב) וַיֹּאמֶר אֵלָיו מִלְאָךְ ה' עַל מַה הִפִּיתָ אֶת אֲתָנָה זֶה שְׁלוֹשׁ רְגָלִים הִנֵּה אָנֹכִי יִצְאָתִי לְשֹׁטֵן כִּי יִרֵט הַדֶּרֶךְ לְנֹגְדֵי:

(לג) וַתֵּרָאֵנִי הָאֲתָנוֹן וַתֵּט לִפְנֵי זֶה שְׁלֹשׁ רְגָלִים אוֹלֵי נֶטֶה מִפְּנֵי כִּי עַתָּה גַם אֲתָכָה הִרְגִיתִי וְאֹתָהּ הִחִיתִי:

(לד) וַיֹּאמֶר בָּלְעָם אֶל מִלְאָךְ ה' חֲטָאתִי כִּי לֹא יָדַעְתִּי כִּי אַתָּה נֹצֵב לְקִרְאָתִי בְּדֶרֶךְ וְעַתָּה אִם רַע בְּעֵינֶיךָ אֲשׁוּבָה לִּי: (לה) וַיֹּאמֶר מִלְאָךְ ה' אֶל בָּלְעָם לְךָ עִם הָאֲנָשִׁים וְאַפְסָ אֶת הַדְּבָר אֲשֶׁר אֲדַבֵּר אֵלֶיךָ אֲתוֹ תִּדְבֹר וַיִּלְךָ בָּלְעָם עִם שָׂרֵי בָלְעָם:

בבלי חולין ז ע"א-ע"ב

ר' פִּנְחָס בֶּן יֵאִיר נִזְדַּמּוּ לְפָנֶיךָ אֶחָד. הִטִּילוּ שְׁעוּרִים לְחִמּוּרָתוֹ - לֹא אָכְלָה; חֲבָטוּ אוֹתוֹ - לֹא אָכְלָה. נִקְרוּ אוֹתוֹ - לֹא אָכְלָה. אָמַר לָהֶם: שְׂמָא אֵינּוּ מַעֲשָׂרוֹת. עֲשָׂרוּ אוֹתוֹ - וְאָכְלָה. אָמַר: עֲנִיָּה זֹו הוֹלֵכֶת לַעֲשׂוֹת רְצוֹן קוֹנָה וְאַתֶּם מְאַכְלִים אוֹתָהּ טְבָלִים!

בבלי תענית כד ע"א

ר' יוֹסִי מִן יוֹקֶרֶת הִיָּה לוֹ חִמּוּר אֶחָד. בְּשָׁהִיּוֹ שׁוֹכְרִים אוֹתוֹ כָּל הַיּוֹם, הִיּוּ מְשַׁגְּרִים אֶת הַשָּׂכָר עַל גְּבוֹ וְהוּא מְבִיא לְבַעְלָיו, וְאִם הוֹתִירוֹ אוֹ פָּחַתוֹ לֹא זָז מִמְּקוֹמוֹ. פְּעַם אַחַת נִשְׁכַּחוּ עָלָיו זֹוג שֶׁל סַנְדָּלִים וְלֹא זָז מִמְּקוֹמוֹ עַד שֶׁנִּשְׁטְלוּם מֵעָלָיו.

אבות דרבי נתן נו"א ח

מַעֲשֵׂה בְּחִמּוּרוֹ שֶׁל ר' חֲנִינָא בֶּן דּוּסָא שֶׁנִּבְּוָהוּ לְסָטִים וְחָבְשׁוּ אוֹתוֹ בְּחֶצֶר וְהִנִּיחוּ לוֹ תְּבִין וְשְׁעוּרִים וְמִים - וְלֹא הָיָה אוֹכֵל וְשׁוֹתָהּ. אָמְרוּ: לָמָּה אָנוּ מְנִיחִים אוֹתוֹ שְׂמִימּוֹת וַיִּבְאִישׁ לָנוּ אֶת הַחֶצֶר? עֲמָדוֹ וּפְתָחוּ לוֹ אֶת הַדְּלֶת וְהוֹצִיאֻהוּ; וְהִיָּתָה נוֹהֶקֶת וְהוֹלֵכֶת עַד שֶׁהִגִּיעָה אֶצְל ר' חֲנִינָא בֶּן דּוּסָא. בִּיּוֹן שֶׁהִגִּיעָה אֶצְלוֹ שָׁמַע בְּנוֹ קוֹלָהּ, אָמַר לוֹ: אֲבָא, דוֹמָה קוֹלָהּ לְקוֹל בְּהֵמָתָנוּ. אָמַר לוֹ: בְּנִי, פְּתַח לָהּ אֶת הַדְּלֶת, שֶׁכְּבָר מִתָּה בְּרַעֲב. עֲמָד וּפְתַח לָהּ הַדְּלֶת וְהִנִּיחַ לָהּ תְּבִין וְשְׁעוּרִים וְמִים וְהִיָּתָה אוֹכֵלֶת וְשׁוֹתָהּ. לְפִיכָּה אָמְרוּ: כִּשְׁם שֶׁהַצְּדִיקִים הִרְאוּ שׁוֹנִים הִיּוּ חֲסִידִים כִּי בְּהֵמָתָם חֲסִידוֹת כְּמוֹתָם

בבלי סנהדרין קה ע"ב

"מעורך עד היום הזה" ולא עוד אלא שאני עושה לך מעשה אישות בלילה, כתיב הכא "ההסכן הסכנתי", וכתוב התם "ותהי לו סוכנת".

תלמוד בבלי תענית כ ע"א-ע"ב

תנו רבנן: לעולם יהא אדם רך כקנה ואל יהא קשה כארז. מעשה שבא רבי אלעזר ברבי שמעון ממגדל גדור מבית רבו, והיה רכוב על חמור ומטייל על שפת נהר, ושמח שמחה גדולה, והיתה דעתו גסה עליו מפני שלמד תורה הרבה. נזדמן לו אדם אחד שהיה מכוער ביותר. אמר לו: שלום עליך רבי! ולא החזיר לו. אמר לו: ריקה, כמה מכוער אותו האיש! שמא כל בני עירך מכוערין כמותך? אמר לו: איני יודע, אלא לך ואמור לאומן שעשאני כמה מכוער כלי זה שעשית. כיון שידע בעצמו שחטא ירד מן החמור ונשתטח לפניו, ואמר לו: נענית לך, מחול לי! - אמר לו: איני מוחל לך עד שתלך לאומן שעשאני ואמור לו כמה מכוער כלי זה שעשית.

זכריה ט, ט

גְּלִי מֵאֵד בַּת-צִיּוֹן, הֲרִיעֵי בַּת יְרוּשָׁלַם, הִנֵּה מִלְכָּה יָבֹוא לָךְ, צְדִיק וְנוֹשֵׁעַ הוּא; עֲנִי וְרִכָּב עַל-חֲמֹר, וְעַל-עִיר בֶּן-אֲתָנוֹת:

פרקי דרבי אליעזר, פרק ל

השכים אברהם בבקר ולקח את ישמעאל ואת אליעזר ואת יצחק בנו עמו וחיבש את החמור, הוא שרכב עליו אברהם הוא החמור בן האתון שנבראת בין השמשות, שנ' "וישכם אברהם בבקר ויחיבש את חמורו", הוא החמור שרכב עליו משה בבאו למצרים, שנ' "ויקח משה את אשתו ואת בניו וירכיבם על החמור", הוא החמור שעתידי בן דוד לרכוב עליו, שנ' "עני ורוכב על החמור"

תלמוד בבלי ברכות נו ע"ב

הרואה חמור בחלום - יצפה לישועה, שנאמר הנה מלכך יבוא לך צדיק ונושע הוא עני ורכב על חמור.

לא רח

פרשת השבוע

מחזיאון ישראל מארח את בית אבי חי

פרשת בלק: "ותרא האתון" < סיפור על חמור ואתון
פרופ' אביגדור שנאן במפגש עם אורנה גרנות